

Linköpings Senioruniversitet
Jubileumsskrift 2019

© Linköpings Senioruniversitet och författarna

Redaktionskommitté:

Anna-Lena Rönn

Ginger Falck

Helmi Jönestam

Marianne Persson

Tommie Nyström

Grafisk form och typografi: Tommie Nyström

Omslagsfoto: Göran Billeson

Tryck: Larsson Offsettryck, Linköping 2019

Linköpings Senioruniversitet
Jubileumsskrift 2019

Innehållsförteckning

Senioruniversitetet i Linköping 30 år!	3
Senioruniversitetet lockar äldre i hela världen	4
Visst kan du lära dig något nytt	6
Från pensionärsförening till Senioruniversitet	8
Möte med verkliga eldsjälarna	10
Många gillar livslångt lärande	12
»Senioruniversitetet blev min räddning«	13
Från skrivarcirkel till bok	14
Religion kan leda till fascinerande samtal	16
Två decennier med främmande språk	17
Ett brett utbud för alla smaker	18
En liten fläkt av musik och poesi	20
Upptäck Linköping till fots	22
Resor till när och fjärran	23
Kanslist, ordförande och reseledare	24
Intressanta föreläsare lockar många åhörare	26
Uppskattade musikcaféer	28
Konstvisningar med kunniga guider	29
En före detta ordförande har ordet	30
Samarbete skapar vinnare	31
Seniorer i den digitala världen	32
Nya steg mot digitalisering	33
En vision för framtiden	34
Funktionärer under åren 2009–2018	35
En sång för Senioruniversitetet i Linköping	36
Vad vill du att människor ska kalla dig?	36

Senioruniversitetet i Linköping 30 år!

En bekant till mig frågade nyligen om Senioruniversitetet är en del av Linköpings universitet. Jag förklarade att vi varken är ett universitet eller en skola, utan en ideell förening som verkar inom folkbildningsområdet. Föreningen bildades år 1989 och syftet var då att arrangera studiecirklar för pensionärer, som ville använda sin lediga tid till att förkovra sig inom olika områden. Med åren har studiecirkelarna kompletterats med föreläsningsserier, resor, konstvisningar, med mera.

I år är det alltså 30 år sedan vår förening grundades. Det vill vi uppmärksamma med denna jubileumsskrift. Senioruniversitetet i Linköping har nu uppnått mogen ålder och vi tycker att vi har mycket att berätta. I dessa tider, då många ideella föreningar läggs ner på grund av att det är svårt att få de yngre att engagera sig, har pensionärsföreningar tvärtom en ökande rekryteringsbas. Vår förening växer sakta men säkert, både vad gäller medlemsantal och antal aktiviteter.

Med jubileumsskriften vill vi ge inblickar i olika delar av vår verksamhet, blandat med intervjuer med både medlemmar och medarbetare. Vi har ett begränsat antal sidor till förfogande, vilket innebär att de olika artiklarna måste vara tämligen kortfattade, eftersom det är många som ska komma till tals. Men texterna ger sammantaget en god bild av vår verksamhet, framför allt under de senaste tio åren.

Jag vill härmed tacka redaktionsgruppen, som har gjort ett gediget arbete både vad gäller form och innehåll. Tack också ni medarbetare som tagit er tid att skriva artiklar om era olika arbetsgrupper. Jag tycker att det tydligt framgår vilket stort och intressant utbud av aktiviteter vi kan erbjuda våra medlemmar, men också att vi har väldigt trevligt i vår förening.

Jag önskar er alla en intressant läsning!

Anders Wellving
Ordförande

Foto: Elisabet Wellving

Senioruniversitetet lockar äldre i hela världen

Det första senioruniversitetet startade 1973 i Toulouse i Frankrike. Det blev snabbt populärt och fick först efterföljare i flera franska städer, sedan i andra länder. Nu finns det flera tusen senioruniversitet över hela världen. I Sverige finns det för närvarande 35 stycken.

I dag finns det tusentals senioruniversitet runt om i världen och antalet växer hela tiden. Det gör också antalet medlemmar.

Mannen bakom idén till den tredje ålderns universitet, *Université du troisième âge*, som det kallas i Frankrike, hette Pierre Vellas. Han var professor i internationell rätt vid universitetet i Toulouse. Med hjälp av universitetets resurser ville han ge äldre personer möjligheter till utbildning och forskning. Det skulle ge dem en bättre livskvalitet. Kopplingen till universitetet innebar bland annat att man hade tillgång till högt kvalificerade lärare, men anpassade kurserna till de äldres intressen och förutsättningar.

Och Pierre Vellas hade rätt. Senioruniversitetet möttes av stort intresse. Många pensionärer

som inte hade haft möjlighet att studera när de var unga, valde att göra det nu. En del fördjupade sina intressen, andra lärde sig något nytt.

Över hela världen

Senioruniversitetet blev en framgång och redan efter något år fick det flera efterföljare i Frankrike. Ett par år senare växte det fram senioruniversitet i universitetsstäder i Belgien, Schweiz, Polen, Italien, Spanien och i Quebec, Kanada. I dag är det en internationell rörelse för utbildning och stimulans av äldre. Det finns senioruniversitet runt om i Europa, USA, Latinamerika, Afrika, Asien och Australien. Allt som allt i 55 länder. Kina, som haft senioruniversitet sedan 1984, är det land där antalet växer

Det finns senioruniversitet runt om i Europa, USA, Latinamerika, Afrika, Asien och Australien.

snabbast. Sammanlagt deltar mer än åtta miljoner människor i senioruniversitetens olika kurser och aktiviteter.

Tack vare lektor Anne Walder i Uppsala kom senioruniversitetet (eller pensionärsuniversitetet som det hette då) till Sverige 1979. Hon upptäckte det under en studieresa till Harvard University och blev entusiastisk över idén. När hon kom hem tog hon kontakt med olika universitetslärare och skickade en inbjudan till nyblivna pensionärer. Det blev starten på verksamheten i Sverige.

Olika men ändå lika

Senioruniversitetet organiseras på olika sätt. I Frankrike, på kontinenten i övrigt och i USA finns en tydlig koppling till ett lokalt universitet; senioruniversitetet är en del av universitetet. I Storbritannien och bland annat Kanada, Australien och Nya Zeeland, talar man om *University of the Third Age*, U3A. De är inte knutna till något universitet, utan är mer av en självhjälpsorganisation med U3A-grupper. Man utgår från att alla medlemmar kan bidra med erfarenhet och kunskap. Kurserna leds av en gruppmedlem som har specialistkunskap eller ett stort intresse för ämnet. I Storbritannien finns över tusen U3A-grupper. Där betalar alla grupper en avgift till samordningsorganet The Third Age Trust. Det ger tillgång till ett stort utbud av resurser, kontakter och nyhetsbrev. Senioruniversitetet i Sverige, Norge och Danmark är också mer fristående än de franska. I Sverige samarbetar de med studieförbundet Folkuniversitetet.

Oavsett vad senioruniversitetet kallas eller hur de organiseras, är målet detsamma – ett livslångt lärande på de äldres villkor. Språk, samhällsvetenskap, musik, litteratur, datorkunskap och konst hör till de kurser som brukar erbjudas. Dessutom finns det ofta aktiviteter som resor, bridge, promenader och teaterbesök. Det är många deltagare som vittnar om hur viktig den sociala delen av verksamheten är; ensamheten minskar och de får nya vänner.

I Australien finns sedan 2009 också ett senior-

universitet på nätet. Det heter vU3A, där v står för virtuellt. Det är öppet för alla, men särskilt för dem som inte kan komma till en vanlig grupp på grund av hälsoproblem, stora avstånd eller andra orsaker.

Samarbete över gränserna

Det finns flera internationella organisationer för senioruniversitetet. Den största heter AIUTA, *Association Internationale des Universités du Troisième Âge*, och startade redan 1975. Numera leds den av François Vellas, son till Pierre Vellas. Syftet är att utveckla utbildning och forskning inom livslångt lärande. Det gör man bland annat genom att verka för att fler senioruniversitet startas och genom samarbete mellan senioruniversitetet, men också med andra organisationer. Ett exempel är EU:s Erasmus+ projekt Ball, där senioruniversitetet i Reykjavik, polska Lublin och spanska Alicante deltog. Ball står för *Be Active through Lifelong Learning* (var aktiv genom livslångt lärande). Eftersom livslängden i industriländerna ökar, kommer många att tillbringa en allt större del av livet som pensionär. Det kan röra sig om en tredjedel eller en fjärdedel av livet. Därför behöver den tredje åldern vara innehållsrik. Det gäller att förbereda sig väl inför den. Ball-projektet handlade om hur man kan göra det på bästa sätt. Du kan läsa mer om projektets arbete och resultaten på <https://www.ball-project.eu>. (Språken på sajten är engelska, isländska, polska och spanska.)

Anna-Lena Rönn

Källor: AIUTA (Association Internationale des Universités du Troisième Âge), U3A (University of the Third Age), Wikipedia samt flera svenska och utländska Senioruniversitet.

Visst kan du lära dig något nytt

Äldre behöver lite längre tid än yngre för att lära sig nya saker. Men det betyder inte att det är försent att lära sig något nytt när man passerat 60, tvärtom. Man är aldrig för gammal!

Jan Marcusson är överläkare och professor i geriatrik vid Linköpings universitet och vet det mesta om hur det är att bli äldre. Han berättar varför inläringen tar längre tid. Det beror på hjärnans plasticitet, formbarhet. Den är som störst upp till 20-årsåldern, sedan minskar den. Det påverkar de intellektuella och motoriska funktionerna, som blir långsammare. Men genom att träna minne och tänkande och vara fysiskt aktiv, blir det lättare att behålla sin kapacitetet.

»Den som inte lär sig nya saker, läser böcker och träffar nya människor, saknar stimulans och tappar för mycket naturlig träning för hjärnan. Därför är det otroligt viktigt med egna aktiviteter. Men de ska kännas meningsfulla och gärna vara lite utmanande«, säger han och ger några goda råd om inläring:

»Var noggrann och fokuserad. Stanna upp och låt det du lärt dig sjunka in, innan du börjar med något nytt. Varva teori och praktik och repetera. Använd gärna flera sinnen, det underlättar inläringen. Kursverksamhet, som också ger social stimulans, är bra. Gruppaktiviteter ger dessutom inläringen en ny dimension.«

Nödvändiga kunskaper

En del nya kunskaper är nödvändiga. Ett exempel är it-teknik som alla måste veta en del om.

Den som inte kan använda en dator, platta, internet eller en smart telefon, får svårt att klara vardagen. Jan Marcusson tycker att alla under 85 år måste kunna använda internet oavsett vilken utrustning man väljer.

»Det är inte omöjligt att lära sig hur it-tekniken fungerar. Det finns flera olika kurser, men

man kan förstås ta hjälp av familj eller vänner.«
»Min 91-åriga mamma har en iPad och läser tidningen på nätet, laddar ner nya appar och håller kontakt med vänner och släktingar bland annat med Snapchat. Det är svårare för min 93-åriga svärmor som vill använda telefonen och aldrig har lärt sig den nya tekniken«, säger han.

Gör något på kvällarna

Jan Marcusson påpekar att ensamhet är den stora faran för äldre. Den är mycket utbredd. Tre av fyra kvinnor är ensamstående när de är 85. Därför återkommer han till hur viktigt det är att ha ett aktivt och allsidigt liv, där man gör flera olika saker och säkerställer ett socialt nätverk och inte bara blir beroende av sin partner.

Generellt blir vi mer rigida i vårt tänkande när vi blir äldre. Men det gäller att vara ödmjuk inför att saker förändras. Man kanske kan kombinera nytta med nöje genom att göra mer för andra och inte bara för egen del? Till exempel genom ideellt arbete.

Han föreslår också att man varje vecka har två sociala aktiviteter på kvällstid. Det kan vara konserter, biobesök, kortspel, att man bjuder hem vänner eller gör något annat för sitt nöjes skull.

»Att göra något på kvällstid blir en belöning. Man kan hjälpas åt och till exempel ordna knytkalas, allt behöver inte vara perfekt. Då orkar man ett par saker i veckan.«

Motion, mat och sömn

Jan Marcusson har fler tips för en bra senior-tillvaro:

- Fysisk aktivitet är ett måste. Den gör att flera

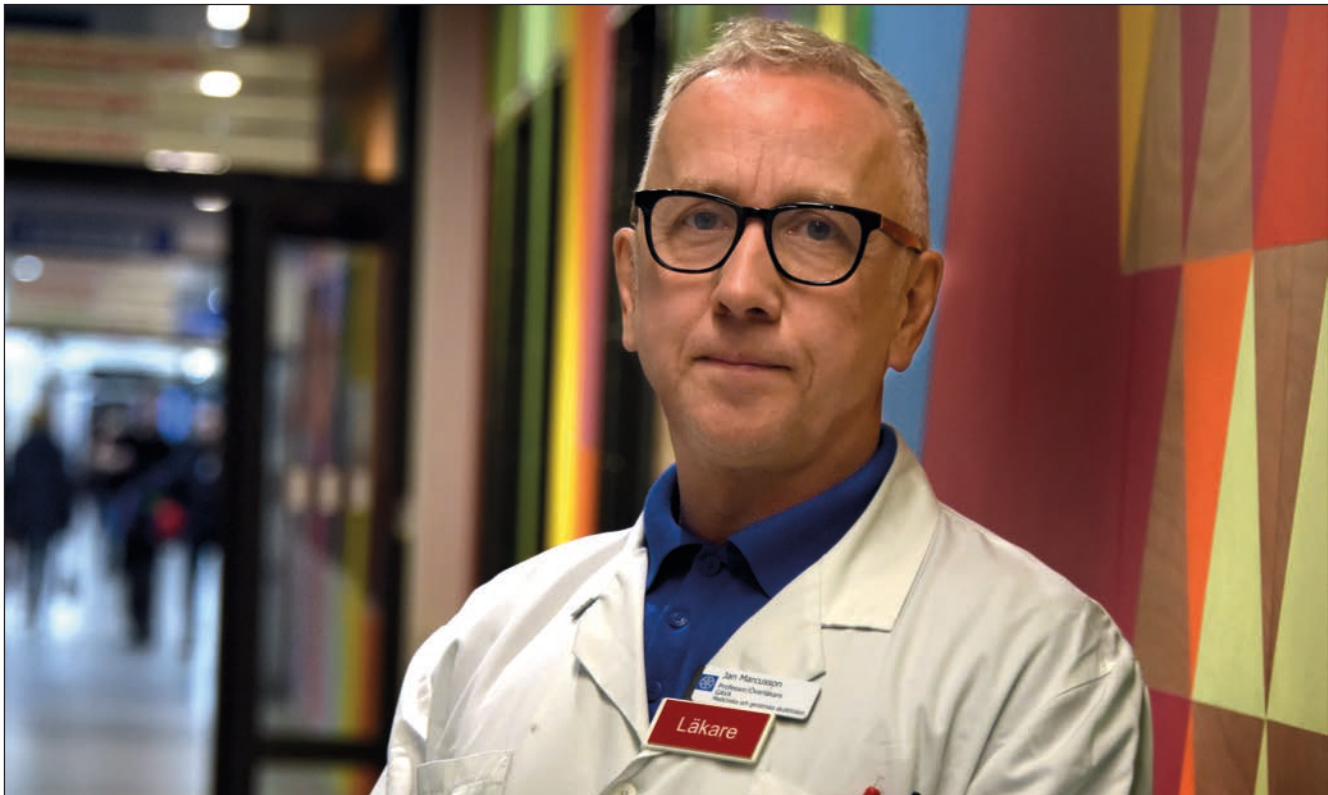

Foto: Göran Billezon

Ett allsidigt liv med många olika aktiviteter är bra för alla, säger Jan Marcusson

sjukliga förändringar senareläggs. Helst ska man röra på sig två gånger om dagen. Minst 20 minuter, men gärna 45, varje gång. Fysisk aktivitet är också bra för hjärnan. Långa, tysta promenader då man låter hjärnan vila är inte dumt, men visst kan man lyssna på musik eller en ljudbok under tiden.

- Mat är naturligtvis viktigt. Jan Marcusson slår gärna ett slag för hemlagad husmanskost. Han påpekar att det gäller att inte äta för mycket. Samma sak gäller socker och alkohol. Det är lätt att unna sig det där lilla extra, men sträva efter att hålla vikten.
- Sömn är nödvändigt. Helst bör man sova sju åtta timmar per natt.

Till sist har han ett par råd till den som ännu inte har gått i pension: Gör en plan för pensionärlivet. Hitta något att göra; kanske starta eget, fortsätta jobba några dagar i veckan, resa eller skaffa en hobby.

»Det viktiga är att man gör något!«

Anna-Lena Rönn

FAKTA

Hjärnan kontrollerar och koordinerar bland annat hjärtslag, blodtryck och andning. Dessutom intellekt, känslor, minne och inläring. Den väger ungefär 1,5 kilo och har drygt 100 miljarder nervceller. Varje nervcell kan skicka signaler till tusen andra celler med en hastighet av 300 kilometer i timmen.

Hjärnan ändrar hela tiden sin struktur så att den blir optimal. Den anpassas efter den miljö vi lever i och de uppgifter vi ställs inför. Detta kallas för att hjärnan är plastisk; vi kan hela tiden lära oss nya saker och förbättra hjärnans funktioner. Till viss del är det möjligt att reparera skador och förhindra sjukdom i hjärnan. Det är även möjligt att bromsa åldrandets negativa effekter på hjärnans struktur och funktioner, så att vi kan behålla en bra hjärnhälsa längre.

Källor: Hjärnfonden, Stiftelsen Peter Erikssons minnesfond för hjärnforskning och Wikipedia.

Från pensionärsförening till senioruniversitet

Senioruniversitetet i Linköping firar 30-årsjubileum! Tre decennier av lärande och social samvaro i en förening där antalet medlemmar har stigit under åren och antalet aktiviteter utökats. Trettio år med studiecirklar, resor, utflykter, stadsvandringar, föredrag och musikcaféer.

Förlagan till Senioruniversitetet kommer från Frankrike, där det startade i början av 1970-talet och hette *Tredje ålderns universitet*.

Mycket har hänt sedan starten i Linköping 1989, då pensionärer, som gått kurser på Folkuniversitetet under dagtid, bjöds in till en resa till Braheskolan på Visingsö. FU:s dåvarande studierektor, Peter Törnquist, ville undersöka om det fanns intresse för att bilda en pensionärsförening. Liknande verksamhet fanns redan i Västerås, Uppsala, Umeå och Göteborg. Där hade man

startat föreningar som kallades Pensionärsuniversitetet.

Många intresserade

Starten i Linköping var ett upptaktsmöte i Domkyrkans församlingshem i september 1989. Arrangörerna hade hoppats på ett femtiotal deltagare, men nära nog det dubbla antalet kom. Mötet beslutade att bilda föreningen Linköpings pensionärsuniversitet med devisen »för pensionärer, av pensionärer«. Höstterminen

Foto: Göran Billeson

Många seniorer passar på att träna smidighet och rörlighet på cirkelarna i yoga.

1989 hade föreningen 100 medlemmar och 16 studiecirklar. För 50 kronor kunde man delta i en eller flera cirklar. Språk och släktforskning är några av de ämnen som fanns med från starten. Terminen avslutades med julbord, något som blivit en tradition.

År 1990 hölls det första årsmötet i Huitfeldtska gården i Gamla Linköping och Sven Axelson valdes till ordförande. Den höstterminen hade studiecirkarna ökat till ett trettioital och medlemsantalet till 200. Under de första tio verksamhetsåren genomfördes 790 studiecirklar, 40 föreläsningar och 117 resor. Antalet medlemmar hade 1997 stigit till 1 000. I dag har Senioruniversitetet mer än 1 600 medlemmar och vårterminen 2019 är antalet studiecirklar fler än 50. Några av de studiecirklar som varit med från starten är: släktforskning, naturpromenader, skrivarkurs och olje- och akvarellmålning. Föreläsningar, konstvisningar och resor, både inom landet och utomlands, har varit återkommande aktiviteter. Nämnas kan att en av långresorna våren 2019 går till det klassiska Grekland.

Nytt namn – nya ordförande

Pensionärsuniversitetet bytte namn 2009 och blev vad det är i dag, Senioruniversitetet, med en egen logotyp. Samma år sänktes åldersgränsen för medlemskap från 60 till 55 år.

Sven Axelson var ordförande i 17 år, från 1990 till 2007 och avlöstes av Eivor Prestby. Sedan tog Jan Sjöqvist över under två år. Därefter följde Hans G Johansson som var ordförande i ett år. Fram till dagens ordförande Anders Wellving, har Yngve Christenson, Mats Hugosson, Birgitta Dahlgren och Kristina Bengtsson innehaft posten.

Kristina Bengtsson var ordförande från 2014 till våren 2018. Hon är odelat positiv till sitt uppdrag. »Det är lätt att vara ordförande när man har en underbar expedition och flitiga medarbetare i arbetsgrupperna och det hade jag«, säger hon. »Jag gick alltid glad från styrelsemötena.« Mycket positivt under Kristina Bengtssons ordförandeskap var bytet av lokaler i Kunskapsgallerian. »Efter att ha hållit till i ett litet fönsterlöst rum, fick vår expedition flytta till ett

större rum med fönster, efter ett vänligt samtal med Kunskapsgallerians ansvariga«, berättar hon.

Medlemsantalet växer

En annan positiv sak var tillströmningen av medlemmar. Detta trots att Senioruniversitetet inte annonserade och dessutom tackade nej till mässor. Det var medlemmarna själva som talade väl om Senioruniversitetet och på så vis rekryterades nya medlemmar. Ibland kunde det vara svårt att hitta ledare till studiecirkarna. Då fick man annonsera för att hitta nya. När cirkarna blev fler behövdes också fler lokaler. I dag har Senioruniversitetet sin mesta studieverksamhet förlagd till Fontänen. Expeditionen är kvar i Kunskapsgallerian.

Ginger Falck

Foto: Göran Billeson

Att röra på sig är viktigt i alla åldrar. Här ses några aktiva seniorer spela bowling i Senioruniversitetets regi.

Möte med verkliga eldsjälar

En förening som bedriver omfattande verksamhet kräver ett fungerande kansli. På Senioruniversitetets expedition finns några eldsjälar.

På expeditionen möter jag tre kvinnor. Det är Ulla Carlsson, Thea Simonsson och Karin Runyeon. Där arbetar vissa dagar även Eva Ogensjö och Gunnel Nilsson. Ulla har varit arton år på kansliet, Thea har funnits där i tolv år och Karin i elva år. Kvinnorna turas om att bemanna expeditionen fyra dagar i veckan. De går också dit under jul- och sommaruppehållen, för att registrera kommande cirklar och bevaka posten.

Deras arbete är helt ideellt, de har varken lön eller arvode.

Många arbetsuppgifter

Det är mycket som måste administreras på ett Senioruniversitet med 58 studiecirklar (hösten 2018) och dessutom ett antal föredrag och resor i närområdet. Cirkeldeltagarna ska registreras och kallas, kursledarna ska få sina kurslistor, alla förändringar måste registreras och reservplatser till de populära kurserna noteras och följas upp. Därtill kommer dagliga telefonsamtal och besök på expeditionen. Kvinnorna hjälps åt att berätta:

»Det kan vara medlemmar som vill ha hjälp med att komma på rätt nivå i en språkcirkel. Vi har allt i databasen och kan hjälpa dem. Det är rätt mycket kring ekonomin. Kursavgifterna betalas numera direkt till Folkuniversitetet, FU, men ekonomin kring föredragen, endagsresorna och medlemsavgifterna ligger på oss. Det händer att en del betalar kursavgiften till vårt konto i stället för till FU:s och då måste vi hantera det.«

Kontakterna blir många. Hur ser deras kontakt med styrelsen och FU ut? Karin Runyeon förklarar:

»FU:s personal finns ju här i huset och de är så tillmötesgående. Om det blir problem med data-

Foto: Helmi Jönestam.

Kanslipersonalen från vänster: Thea Simonsson, Ulla Carlsson, Gunnel Nilsson, Karin Runyeon och Eva Ogensjö.

basen med uppgifter om cirkelarna, hjälper de till direkt. Styrelsen? Jag är sedan en tid adjungerad i styrelsen och därmed kan jag framföra synpunkter från mina arbetskamrater. Sen får vi på kansliet ibland in önskemål om nya kurser och dessa förmedlar jag till berörd arbetsgrupp, som har representant i styrelsen. Just nu vill flera ha mer spanska och italienska. I en del språk har vi faktiskt fler kurser än vad Folkuniversitetet har.«

»Språkkurser är alltså populära. Andra uppskattade kurser?«

»Konstkurserna och yoga. Operakursen är så populär att vi ofta får ha reservlista till platserna.«

Förändringar under åren

Under Ulla Carlssons 18 år på kansliet har åtskilliga förändringar skett.

»Ja, vi har ju fått betydligt fler medlemmar. Under många år hade vi 1200, i dag har vi fler än

1600. Vi har fått många fler kurser, till exempel opera-, musik- och datorkurser. En annan förändring är att vi 2009 sänkte åldern på medlemskap från 60+ till 55+.»

»Är det många 55-plussare som deltar i SU:s verksamheter?« Kvinnorna skakar på huvudet. De flesta är faktiskt ålderspensionärer.

Ytterligare en förändring är namnbytet från Pensionärsuniversitet till Senioruniversitet. Thea menar att ordet senior har en mer positiv klang än pensionär.

»Andra pensionärsuniversitet bytte från PU till SU och vi följde väl med«, tillägger hon.

Flytten från Kungsgatan förändrade också arbetet. Jag ser mig omkring i det stora, ljusa rum vi befinner oss i och frågar om de trivs med sin lokal.

»Jodå, den är helt okej«, säger Thea. »Tidigare hade vi ett skrubbliknande utrymme att sitta i, men så fick vi överta den här. Men det var ganska mysigt på Kungsgatan också.«

Ökad digitalisering

Det mesta av arbetet på expeditionen sköts via datorer. Det är svårt att inte imponeras av den datorkunnighet som råder bland personalen här. Utvecklingen på det digitala området går hela tiden framåt, men kanslipersonalen hänger med.

Jag frågar kvinnorna hur mycket av kurshandlingen visavi medlemmarna som i dag sköts digitalt och vad som alltjämt administreras via papper och vanlig postgång. Jag får veta att man kan anmäla sig till en cirkel via pappersblankett, även om de flesta i dag väljer digital anmälan. Däremot görs alla reseanmälningar enbart den digitala vägen. Vill man följa med på en SU-resa i närområdet, så måste man alltså anmäla sig via nätet.

»Men vi hjälper självklart till om någon tar kontakt med oss och ber om hjälp med en reseanmälan«, inflikar en av kvinnorna.

Framtiden?

Karin Runyeon har hört att trycket på seniorcirkel har minskat på flera håll i landet, något

som emellertid ännu inte gäller SU i Linköping. Det börjar dock bli svårare att få människor att arbeta ideellt. Kursavgifter kan hållas på lägre nivå om ideellt arbete utförs. FU som endast har anställd personal, har kostnader som Senioruniversitetet slipper.

De fem kvinnorna som arbetar på kansliet är som en spindel i ett stort nätverk. Utan dem skulle Senioruniversitetet inte fungera. Utan deras ideella arbete, skulle inte flera av SU:s cirklar kunna hålla lägre priser än motsvarande kurser på FU.

Men varför blir man kvar i arton eller tolv eller elva år? Vad är drivkraften? Svaren kommer direkt:

»Den sociala samvaron betyder oerhört mycket. Det är så fantastiskt att få ingå i en arbetsgemenskap där man alltid hjälps åt! Det är roligt att jobba med dator. Någon måste ju administrera kurserna. Pengar är inte allt.«

Så kan bara sanna eldsjälar uttrycka sig.

Helmi Jönestam

Med fokus på ekonomin

SU i Linköping omsätter omkring två miljoner kronor per år och har cirka 1 500 transaktioner. Sedan fem år är Lars Ågren redovisningsansvarig och en av nyckelpersonerna i ekonomihanteringen. I styrelsen är Inger Friberg ekonomiansvarig, men Lars sköter löpande bokföring och gör bokslut. Utbetalningar, cirkelavgifter och ledararvoden sköts av expeditionen, där Ulla Carlsson är kassör. Dessutom finns det två revisorer.

Lars lägger i snitt ner cirka tio timmar i veckan på sitt uppdrag. Arbetet med bokslutet kräver en hel del tid, liksom att vara med vid den årliga revisionen.

Foto: Göran Billeson

Många gillar livslångt lärande

De flesta av Senioruniversitetets studiecirkelar hålls i föreningshuset Fontänens lokaler. Hela huset sjuder av aktivitet dagarna i ända. Medlemmarna gillar att bättra på kunskaperna i språk, teknik, yoga och mycket annat. De tycker också om gemenskapen i studiecirkeln och att lära sig något nytt. Här svarar några medlemmar på frågor om varför de har valt Senioruniversitetet.

1. Hur länge har du varit medlem i SU?
2. Vilken eller vilka aktiviteter deltar du i?
3. Vad betyder den/de för dig?
4. Är det någon kurs eller aktivitet du saknar?

Elisabeth Morales

1. Jag har varit medlem i 8 år.
2. Jag har läst spanska, varit på månadsföreläsningar och deltagit i konstvisningar.
3. Det är en social träffpunkt. Man träffar gamla bekanta men också nya människor. Senioruniversitetet har intressanta föreläsningar.
4. Linedance vore roligt.

Foto: Privat

att läsa språk på egen hand. I en grupp blir studierna av, man är mer aktiv och tvingas att läsa och prata vardagsspråk. Dessutom är det stimulerande att byta miljö ibland.

4. Jag skulle gärna gå en kurs i mönsteranpassning för att kunna sy kläder.

Christina Danbolt

1. Jag har varit med i tre terminer.
2. Just nu läser jag dels konsthistoria, dels engelska på C1-nivå.
3. När jag jobbade använde jag ofta engelska i både tal och skrift, men det var fackspråk. På kursen i engelska pratar vi inte bara om deckaren vi läser, utan om mycket annat, till exempel Skottlands historia. Det är roligt! Det är svårt

Solveig Ahlvik

1. Jag har varit medlem i ett och ett halvt år och har gått en kurs per termin. Först läste jag konstvetenskap. Sedan gick jag religionsdialog och det var jättekul! Vi hade många roliga diskussioner och spännande gästföreläsare.
2. Nu går jag en intressant kurs som behandlar litteratur och religion. Jag tycker om att prata om böcker och jag har alltid läst mycket.
3. Det är kul att träffa andra och kul att lära sig nya saker.
4. Förut har jag saknat en kurs i franska. Nu finns det en sådan, men jag fortsätter med *Skönlitteratur och religion*.

»Senioruniversitetet blev min räddning«

»Mitt pensionärliv skulle ha varit betydligt gråare och tristare utan Senioruniversitetet.« Det säger Inger Hasselbaum, som varit medlem i flera år och gått massor med kurser.

Inger Hasselbaum har arbetat fyrtio år som bibliotekarie, varav trettio som barnbibliotekarie. »Det roligaste jobb man kan ha«, menar hon. Pensioneringen var inget hon såg fram emot. Tvärtom. Men hon hade hört talas om Senioruniversitetet och sökte sig dit. I dag säger hon glatt: »Senioruniversitetet blev min räddning!«

Nu har hon varit pensionär i elva år och aktiviteterna i Senioruniversitetets regi har blivit många. Som mest gick hon tre kurser samma vecka och spelade dessutom bowling. Inger Hasselbaum har provat på mycket. Hon har bland annat läst latin, moderna språk, fysik för seniorer, gått skrivarcirkel och en studiecirkel som behandlar litteratur och religion. Hon har

också varit med på resor. Våren 2019 fortsätter hon med skrivarcirkel, latin och *Skönlitteratur och religion*.

»Det har varit väldigt roliga kurser«, säger Inger Hasselbaum.

»Ledarna är ofta pensionerade lärare och alla är mycket duktiga. Ingen nämnd och ingen glömd.« De låga kursavgifterna är något som hon uppskattar.

»Som pensionär blir man glad åt de låga priserna«, säger hon.

En bättre ambassadör för Senioruniversitetet är svårt att finna. Ginger Falck

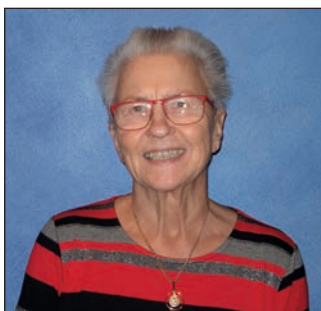

Foto: Göran Billeon

Inger Hasselbaum återvänder gärna till sin gamla arbetsplats, biblioteket

Ann-Christine (Stina) Söderlund

1. Jag har varit medlem i sju eller åtta år.
2. För närvarande deltar jag inte i några studiecirkel, men tillsammans med en guidekollega ledde jag under hösten 2018 en kurs som heter *Lär känna din stad*. Den fortsätter våren 2019 med önskade stadsvandringar och studiebesök. Jag är också medlem i föreläsningsgruppen som planerar och genomför månadsföredrag och föreläsningsserier.
3. Jag tycker att SU har ett stort och varierat utbud till vettiga priser. Programmet innehåller många godbitar för den som vill vara aktiv och vidareutbilda sig!
4. Nej, i nuläget kan jag inte säga att jag saknar något.

Gert Nilsson

1. Jag har varit medlem i Senioruniversitetet i mer än tio år.
2. Det finns ju många kurser att välja på, men jag har hela tiden läst engelska på C1-nivå. Det är ett bra sätt att hålla liv i språket. Den här höstterminen, 2018, läser vi en deckare av Ian Rankin, *Question of Blood*, som utspelas i Skottland. Inför varje träff ska vi läsa flera kapitel, så jag läser en stund varje dag.
3. Det betyder mycket att hålla på med något.
4. Nej, jag nöjer mig med engelskan och tänker fortsätta nästa termin.

Text och foto: Ginger Falck och Anna-Lena Rönn

Från skrivarcirkel till bok

Något som börjar som en vanlig studiecirkel kan med tiden utvecklas till något helt annat. En skrivarcirkel som pågick i flera år resulterade i ett gemensamt bokprojekt. Man kan använda ett senioruniversitet till mycket!

Under flera år var jag studieledare för en SU-cirkel med namnet *Skriv ditt liv*. Deltagarna skrev hemma om allehanda händelser som ägt rum i deras liv och texterna lästes upp under sammankomsterna. Genom varierade tekniker fick skrivarna respons på sina texter. Vid kursstarten kom deltagarna och jag överens om, att allt som lästes upp och diskuterades i cirkeln, skulle stanna i rummet. Successivt ökade öppenheten i gruppen och uppläsningarna kunde leda till såväl tårar som skratt.

Åren 2009–2011 deltog i princip samma personer i skrivarcirkeln. Deltagarna blev allt skickligare i sitt skrivande. Efter fyra terminer meddelade jag gruppen, att det började bli svårt för

mig som kursledare, att på ett meningsfullt sätt vidareutveckla deras skrivande. Jag tipsade om föreningen *Liv i Sverige*, vars främsta syfte är att stödja självbiografiskt skrivande. Föreningen anordnar sommarkurser i skrivande och jag rekommenderade mina kursdeltagare att söka sig till dessa.

Att granska åren som är kvar

År 2011 kom Bodil Jönssons bok *När horisonten flyttar sig*, en bok om att vara gammal. När jag läste boken slogs jag av tanken att den skulle passa utmärkt till en studiecirkel på SU. Jag erbjöd mig att bli cirkelledare och till våren 2012 annonserade vi ut cirkeln *Att bli gammal i en ny*

Från vänster till höger: Inger Johansson, Tove Holm, Margit Eklöf, Helmi Jönestam, Mari-Anne Fredriksson, Anne-Marie Elmqvist, Anita Lobell, Inger Falk, Carin Ängmo och Inger Andersson.

Foto: Patrik Flisbäck

tid. När jag kom till första cirkeltillfället, fann jag nästan hela mitt tidigare skrivargång sittande lite klurigt småleende i bänkarna!

Jag märkte snart att den nya cirkeln var som en förlängd arm till den skrivarcirkel jag avslutat året innan. I den cirkeln hade vi tittat bakåt på åren som gått; deltagarna hade skrivit om sin barndom och ungdomstid, om familjebildning och yrkeskarriär. Men vi hade inte i speciellt hög grad kommit in på den tid som var här och nu – det centrala temat för cirkeln *Att bli gammal i en ny tid*. Att många av deltagarna i skrivarcirkeln tidigare synat sina liv, visade sig bli en stor tillgång i den nya cirkeln.

Cirkeln byggde helt på Bodil Jönssons bok och vi använde oss även av den studieplan som hon utarbetat. Jag hade tidigare anslutit mig till den blogg som författarinnan hade initierat och jag fortsatte bloggandet parallellt med vår cirkel. På så vis fick vi direkt svar på frågor som aktualiserades under cirkelns gång. Tillsammans med Missionskyrkan bjöd SU in Bodil Jönsson för att tala om sin bok inför linköpingsborna. Vi ordnade med övernattnings för Bodil och efter den offentliga föreläsningen fick vi som studerat hennes bok ett givande möte med henne.

Cirklarna binds samman

Att bli gammal i en ny tid avslutades i maj 2012. Speciellt hos de deltagare som också ingått i skrivarcirkeln uppstod en klar separationsångest. Inte gick det att skiljas! Vi måste fortsätta! Jag funderade på olika alternativ och en dag slog mig tanken: Varför inte skriva en bok tillsammans om att vara gammal? Bodil Jönssons bok är fantastisk, men den är samtidigt ganska teoretisk

i sitt upplägg. Vår bok skulle kunna bli en bok om hur vi personligen upplever att vara gamla.

Jag gjorde ett upprop och vi blev sammanlagt tio kvinnor som tog oss an projektet. Var och en valde teman som kändes tilltalande och hela den kommande hösten satt vi på våra kammare och skrev. Då och då träffades vi hemma hos någon i gruppen för att stämma av. Vid nyår var våra kapitel klara för vidare bearbetning.

Tillbaka till SU – cirklarna sluts

Siv Frisell, en före detta styrelsemedlem som tyvärr gick bort hösten 2014, hade hjälpt mig med arrangemangen runt Bodil Jönssons besök. Jag frågade henne om vi till våren 2013 skulle kunna få starta en slutna SU-cirkel, det vill säga en cirkel bara för oss presumtiva författare. Inga problem. Vi fick en lokal på Fontänen och den slutna SU-cirkeln fick namnet *Gammal i vår tid – ett skrivprojekt*.

Under vintern och våren redigerade vi våra kapitel tillsammans. Det var spännande att se hur vi tagit oss an de teman vi valt hösten innan. Vi bestämde boktitel, *Möjligheternas bok – livet efter 65* och anlidade ett förlag. I september samma år hade vi en stor release på Fontänen med cirka 100 inbjudna. Någon dag dessförinnan hade Corren en recension av vår bok. Inte kunde vi klaga! Boken finns i dag på fem av Linköpings bibliotek.

Självklart fortsatte vi att träffas. Vi bildade en bokcirkel med namnet *Möjligheternas bokcirkel* och vi har fortsatt att prata både böcker och skrivande. Nu är vi inne på det femte året.

Helmi Jönestam

Religion kan leda till fascinerande samtal

Elisabet Brodén har varit cirkelledare på Senioruniversitetet under sju terminer. Hon leder cirklarna *Världsreligioner* och *Skönlitteratur och religion*.

»Varför just SU?«

»Någon påpekade för mig, att vi lite äldre oftast bara känner till kristendomen, för när vi gick i skolan läste man enbart om den religionen. Nu har människor från många olika kulturer kommit hit och då är det bra att känna till andra religioner också. Så när SU frågade om jag ville hålla i en kurs om religioner, tackade jag ja.«

»Du har tidigare undervisat unga människor. Är det skillnad att ha äldre elever?«

»På SU har ju deltagarna själva valt kursen för

att de är intresserade. Det gör att jag inte känner samma typ av krav på mig själv som jag kände när jag hade ungdomar. Och det är skillnad att ha 10-12 elever mot att ha 30.«

»Berätta lite om upplägget av dina cirklar?«

»När det gäller *Världsreligioner* ligger mycket på mig. Genomgångar är viktiga för mycket är ren faktainläring, men det blir också samtal kring olika frågor. Deltagarna har en valfri lärobok om religioner vid sidan om. Själv har jag en del eget material som jag delar ut eller skickar via mejl.

I cirkeln *Skönlitteratur och religion* blir det mer av samtal. Vi läser skönlitterära böcker som deltagarna lånar eller köper. Jag läser in mig på aktuell författare. Sen studerar vi hur kulturen i landet är förankrad i religionen. Vi träffas varannan vecka och diskuterar varje bok vid två tillfällen. Intrycket av en bok kan helt förändras när man kommer längre in i den.«

»Vad är positivt med att vara cirkelledare?«

»För mig innebär engagemanget att jag får en intressant uppgift att koncentrera mig på när jag inte är på SU. Sen när jag är där, blir den sociala gemenskapen viktig. Det är fascinerande att tala med människor om djupa frågor. Vi gör inte det så ofta.«

Helmi Jönestam

Foto: Helmi Jönestam

Elisabet Brodén trivs bra med att vara cirkelledare. Hon och deltagarna har ofta samtal om djupa frågor.

Två decennier med främmande språk

Åke Svensson undervisade i språk på gymnasieskolan. Nu är han en av veteranerna inom Senioruniversitetets kursverksamhet. Sedan tjugo år tillbaka leder han cirklar i engelska och tyska, och konstaterar att äldre kursdeltagare är väldigt ambitiösa.

»Du är verkligen en av veteranerna inom SU:s kursverksamhet!«

»Ja, det har blivit många år. Det var en god vän som frågade mig om jag kände någon som ville leda en cirkel i engelska på SU och då åtog jag mig det.«

»Och i dag leder du kurser i engelska och tyska. Jag antar att det är mest kvinnor i cirklarna.«

»Det intressanta är att i engelskkursen har vi två män och tio kvinnor, men i tyskkursen är det ungefär lika många av båda könen. Jag tror en del uppfattar tyskan som mer teknisk till sin karaktär. Kanske är det därför fler män läser kursen.«

»Du har stor erfarenhet av att undervisa äldre. Hur uppfattar du dem som elever?«

»Äldre kursdeltagare är väldigt ambitiösa. De vill gärna ha uppgifter från gång till gång. Sen har äldre ofta läst de främmande språken långt tillbaka i tiden och det påverkar undervisningen. Vi måste repetera och hitta det som kursdeltagarna förlorat genom åren.«

»Använder ni läroböcker?«

»Nej. Vi enas om vilken typ av text vi vill läsa: novell, roman, tidningstext, text från nätet. Lite mer avancerade texter i engelska, eftersom den språkliga nivån där ligger högre. Vi läser inte alltid ut hela boken som vi valt; ibland vill deltagarna fortsätta läsa på egen hand. De läser alla texter hemma, men vill gärna ha uppgifter till dem.

Sen repeterar vi grammatiska moment utifrån vår känsla av hur viktigt det är. I tysk grammatik brukar jag ge mönsterexempel. Att bygga upp ordförrådet är också viktigt, jag samlar ofta ord på tavlan.«

»Och ni pratar förstås på engelska eller tyska?«

»Jag pratar engelska i stort sett hela tiden och tyska en del av tiden. Deltagarna i tyskkursen frågar ibland på svenska och jag svarar på tyska. De kan vara osäkra att själva prata tyska, rädde att säga fel. Som lärare måste jag ge deltagarna lite extra självförtroende, till exempel påpeka att det inte gör något om man svarar fel. Det är viktigt att alla får chansen att prata. I båda kurserna brukar jag låta dem berätta lite om sig själva.«

»Hur kommer det sig att du har fortsatt år efter år?«

»Det är ett sätt för mig att kunna behålla språken. Ett språk utvecklas hela tiden och som cirkelledare måste jag följa med i den utvecklingen. Sen är kontakten med kursdeltagarna viktig. Den respons jag får gör att jag vill fortsätta.«

Helmi Jönestam

Foto: Helmi Jönestam

Åke Svensson berättar att hans elever är ambitiösa.

Ett brett utbud för alla smaker

Senioruniversitetets terminsprogram är omfångsrika. De innehåller bland annat resor, föredrag, föreläsningsserier och inte minst studiecirkelar om allt från språk till motion och teknik. Det finns något för alla.

Från och med januari 2019 kostar det 175 kronor per år att vara medlem i Senioruniversitetet. Som medlem har man tillgång till ett stort utbud av aktiviteter som skraddarsys för att passa just seniorer. Dessutom erbjuds de till lägsta möjliga avgift. De låga avgifterna är möjliga tack vare att många personer arbetar ideellt i föreningen. Förutom styrelsen och expeditionspersonalen, är det flera arbetsgrupper som lägger ner många timmars oavlönat arbete.

Studiecirkeln är en uppskattad utbildningsform som varje år samlar många deltagare. Varje termin anordnar SU ett stort antal studiecirkelar. En studiecirkel kallas ibland »det fria samtalets lärometod« och består av ett antal personer som träffas regelbundet och ägnar sig åt studier eller kulturverksamhet. En cirkelledare styr verksamheten, men det finns inga formella prestationskrav. En levande studiecirkel har aktiva deltagare som bidrar var och en på sitt sätt. Eftersom vi vänder oss till seniorer finns det ofta oerhört mycket erfarenhet.

SU arrangerar ungefär 50 cirkelar per termin med 9–10 deltagare per cirkel. Antalet cirkelar har varit tämligen konstant under de senaste 10 åren. Det betyder att vi under åren 2009–2018 haft omkring 10 000 deltagare som totalt har studerat cirka 200 000 timmar. En del medlemmar deltar i en studiecirkel, andra läser flera ämnen varje termin.

Man kan säga att språkcirkelarna är stommen i verksamheten. Våren 2019 går det att läsa engelska, franska, spanska, italienska och tyska. Det finns inte mindre än 21 språkcirkelar på olika nivåer, allt från nybörjare till avancerade konversationscirkelar. Den som är osäker på vilken

nivå som passar, kan göra ett gratis språktest på Folkuniversitetets sajt, www.folkuniversitetet.se/spraktest.

Förutom de moderna språken, går det också att lära sig lite latin via visdomsorden i sentenserna.

De övriga studiecirkelarna utgör en bred palett av ämnesområden:

- *Konst* – både teoretiska och praktiska cirkelar. Cirkelar där man lär sig måla med olja och akryl respektive akvarell är populära, liksom de teoretiska om konsthistorien.
- *Kultur och samhälle* – spännvidden inom denna kategori är stor. Den omfattar allt från religion till vinkunskap. Populära cirkelar har handlat om olika historiska platser, liksom om Linköping.
- *Litteratur* – bokcirkelar och olika skrivarcirkelar.
- *Motion* – bowling, gymnastik i olika former samt yoga. Alla motionscirkelar är väl anpassade till seniorer.
- *Musik* – både information om och lyssnande till olika slags musik, allt från opera till jazz.
- *Natur* – naturvandringar under sakkunnig ledning.
- *Naturvetenskap och teknik* – fysik för nyfikna och olika datorcirkelar.

SU administrerar studiecirkelarna. Det innebär ett stort pussel som startar med att cirkelledarna åtar sig att leda cirkelarna. Därefter ska tider och lokaler bokas. Här samarbetar vi med Fontänen, där flertalet studiecirkelar är förlagda. Sedan tar vi fram presentationer av cirkelarna till medlemsbladet och webbplatsen. Utvecklingen har gått

Bildkälla: Räddningstjänsten Östra Götaland.

Linköpings gamla brandstation från 1915 drivs sedan 1994 som föreningshus. Den ideella hyresgästföreningen Fontänen har fått i uppdrag av Linköpings kommun att driva och utveckla verksamheten. I dag huserar drygt 50 föreningar i Fontänen. Många av Senioruniversitetets aktiviteter äger rum här.

från slutna cirklar (där samma deltagare är med år efter år) till öppna, där alla medlemmar har samma möjlighet att få en plats. Enda villkoret är att anmälan kommer in i tid. Studiecirkelnarna passar SU:s motto »för lärande och gemenskap« på ett mycket bra sätt.

Utöver de många studiecirkelnarna erbjuder SU flera andra intressanta aktiviteter. Det anordnas konstvisningar i konsthallen Passagen, månads-

föredrag om olika ämnen, föreläsningsserier, musikcaféer samt utflykter och resor i Sverige och utomlands. Inte undra på att medlemmarna är nöjda.

Lennart Disborg

Anna-Lena Rönn

En liten fläkt av musik och poesi

Tove Holm tycker om poesi och Olle Rejlers stora intresse är musik. För cirka sex år sedan började de skissa på en studiecirkel, i vilken skulle ingå såväl diktläsning som jazzmusik. Senioruniversitetet nappade på idén och cirkeln *Musik och poesi* är nu inne på sin tolfte termin.

Elva förväntansfulla cirkeldeltagare har tagit plats vid borden. Dagens poet är Edit Södergran. Tove Holm börjar sammankomsten med att berätta om den finländska poetens liv och författarskap. Vid några tillfällen avbryter hon berättandet för att läsa några dikter ur författarinnans lyrikskatt.

Efter cirka tjugo minuter tar Olle Rejler vid. För dagen har han valt den amerikanske kompositören Victor Young. Olle går till pianot och spelar musik av Young, men gör ibland en kort paus för att ge oss glimtar ur kompositörens liv. Så återkommer Tove och vi får ytterligare inblickar i Edit Södergrans författarskap. Båda cirkelledarna kompletterar sitt berättande med skriftligt material som har delats ut i förväg.

Åhörarna sitter tysta, lyssnar nästan andäktigt. Ibland ställer en kursdeltagare en kort fråga, ibland gör någon en egen kommentar. Inga långa inlägg, inga utvecklingar om annat. Inte heller några applåder vare sig efter dikterna eller pianomusiken. I rummet råder en rofylld atmosfär. Jag får en meditativ känsla när jag lyssnar till de båda cirkelledarna.

När drygt en timme förflutit, gör man en paus och jag får möjlighet att ställa några frågor till kursdeltagarna. En naturlig första fråga är: Varför delta i en cirkel med såväl poesi som musik?

»Man väljer kurser som man är intresserad av och jag tycker om både musik och poesi!«

»Det blir en så fin blandning av dikt och musik. Och på samma gång får man lära sig om både författare och kompositörer.«

»Jag kommer hit nästan direkt efter arbetet. Det är väldigt avkopplande att bara sätta sig ner och lyssna. Inga krav av något slag.«

Det visar sig att många av deltagarna också gått andra SU-cirklar: tyska, franska, spanska, opera, skrivarkurs, musik, yoga, konstkurser och naturvandringar. Det är en imponerande lista de presenterar. Men varför just Senioruniversitetet? Det finns ju andra studieförbund.

»Senioruniversitetets kurser är inte så dyra.«

»Kursledarna är väldigt bra.«

»Fint hus att vara i.«

SU:s verksamheter är av många slag. Förutom att delta i en studiecirkel, kan man gå på föredrag och göra resor. Jag undrar om sådana aktiviteter också har lockat. Visst! Någon i gruppen berättar om en längre resa till Frankrike, några andra om månadsföredrag de lyssnat på.

»Jag har varit med på resor i Östergötland.

Det var jätteintressant! Man får veta bakgrunden till det man kommer att få se och man lär sig så mycket. Det är fantastiska resor.«

Ett par av kvinnorna berättar att de varit med SU på trettondagskonsert i Norrköping. De blir nästan lyriska när de pratar om sina besök.

»Allt var så välplanerat.«

»Önskemål inför framtiden?«

»Ja, cirklarna måste naturligtvis få fortsätta. Man kanske kunde bredda utbudet något.«

Helmi Jönestam

Foto: Helmi Jörnestam

Olle Reijler vid pianot på Fontänen.

Upptäck Linköping till fots

Varje termin tar många medlemmar på sig promenadskorna och följer med på en tur i Linköping. Såväl Vallastaden som offentlig konst och grönområden har varit mål för olika promenader.

Vi är många som är nyfikna på vår egen växande stad. Både den offentliga konsten och de nybyggda stadsdelarna har varit mål för vandringarna. De senaste åren har vi promenerat i Vasastaden, där arkitekt Per Nilsson och kommunens tidigare konsthallschef Christer Fällman guidat.

Vi har upptäckt Vallastaden där vi lyssnat till konsthallschef Lars-Ove Östensson. Christer Fällman har presenterat konstverk i centrala Linköping och Håkan Arbrandt, ordförande i Rotarys Konstförening, har visat universitetets skulpturpark.

En växande stad måste också vårda sina grönområden. Janne Moberg, välkänd för sina vandringar i naturen, har visat oss ovanliga träd i Trädgårdsföreningen. Stadsträdgårdsmästare Liselott Johansson och kommunekolog Håkan Lundberg har berättat om upprustningen av Stångåns stränder när vi promenerat längs Östra Strandpromenaden från Prinsessan Estelles svan till Snugganparken.

För promenader har det varken behövts anmälan eller avgift. De har genomförts två, tre gånger per termin. Promenaderna har varit så uppskattade att 40–70 personer har kommit, även när det regnat.

Under mina år som ordförande kontaktades Senioruniversitetet av studerande på civilingenjörsprogrammet med inriktning mot design. De behövde seniorers idéer till sina projekt. Men några studenter trodde

att våra medlemmar gick långsamt med rollator. »Nej. Det finns raska seniorer och några springer gärna«, sade min företrädare Birgitta Dahlgren. »Vi ska delta i Blodomloppet.« SU betalade deltagaravgiften och första året, 2013, traskade ett 70-tal pigga seniorer i vita tröjor med SU-logga 5 kilometer. Ett par år senare, 2016–2017, var vi något färre. Men fint väder, glatt humör och trevlig samvaro blev det vid alla tillfällena.

Kristina Bengtsson

Foto: Anders Wellving

Kommunekolog Håkan Lundberg berättar om pågående och planerade projekt under en promenad längs Stångån.

Resor till när och fjärran

Senioruniversitetets reseverksamhet har funnits i många år. Varje år anordnas 15–20 resor. Utbudet är brett och spänner över allt från dagsresor till veckolånga resor. Resorna är mycket uppskattade och blir snabbt fulltecknade.

Det är resegruppen som sätter ihop programmet med både långa och korta resor. Våren 2019 erbjuder den bland annat resor till västra Östergötland, Drottningholm, klassiska Grekland och musikalen *Så som i himmelen*.

Med på varje resa finns en SU-värd, som ser till att ingen sitter ensam eller ser om någon behöver lite extra hjälp. Många berättar hur tryggt det känns att åka med SU.

Det är alltid någon med som de känner och oftast är det personer med liknande intressen. Flera har berättat att när de för första gången ska åka på egen hand sedan de blivit änka eller änkling, så väljer de ofta SU. Vi är stolta över att kunna ge den tryggheten.

Endagsresorna anordnar vi själva. Vi bokar transport, evenemang och eventuell lunch. När vi besöker en opera eller en teater är det ofta möjligt att välja till ett museibesök. Denna kombination är mycket uppskattad.

Våra endagsresor blir fort fulltecknade och vi har ofta upp till 30–40 personer på väntelistan. Det är så tråkigt att vi inte snabbt kan dubblera populära aktiviteter. Några gånger har vi dock lyckats med det.

Andra mycket populära resor är de så kallade Eriksgatorna. Det är endagsresor runt om i Östergötlands omgivning. Olika mål väljs varje år och vi är nu inne på nionde året. Trots att vi har tre fulla bussar under året, är det många som inte får plats. Det är tydligt att våra medlemmar vill lära sig mera om sin närmiljö. I slutet på våren har vi terminsavslutningsresor. Under flera år har det varit olika båtresor, vilket har varit mycket uppskattat. Vid genomförandet av resorna har vi ett nära samarbete med SU:s expedition.

Foto: Kerstin Eltvinger

Ungdomar i transsylvanska folkdräkter.

Längre resor beställer vi av en researrangör som uppfyller alla formella krav. Vi diskuterar resmål i resegruppen och lägger fram en preliminär resplan. Oftast får flera arrangörer lämna in anbud. Vi lägger stor vikt vid att ha med en skicklig reseledare eller guide. Vi försöker välja resor som är lite mer ovanliga, till exempel till Albanien, Kalabrien i Italien och Transsylvanien i Rumänien. Dessa resor är populära och blir snabbt fulltecknade.

Anmälan är bindande efter sista anmälningsdag. Om någon behöver avboka efter det datumet försöker vi hitta en ersättare om väntelista finns.

Birgitta Dahlgren

Kanslist, ordförande och reseledare

Senioruniversitetet har under sina 30 år haft både manliga och kvinnliga ordförande. Birgitta Dahlgren var SU:s ordförande mellan 2012 och 2014, men fortsatte sedan att vara aktiv inom resegruppen. Hon ser Senioruniversitetet som en trevlig förening med härlig anda.

»Jag förmodar att du tycker att SU fyller en viktig funktion.«

»Ja, SU fyller flera viktiga funktioner. Som medlem har du aktiviteter att gå till. Vårt utbud är stort och det är på dagtid, något som är viktigt inte minst för lite äldre människor som är rädda att gå ut på kvällen. Våra cirklar är billiga och vi har en expedition som är tillgänglig fyra dagar i veckan.

Lärandet är viktigt, men SU är mycket mera. Man lär känna en grupp att bli trygg med. Samvaron är lika viktig som själva lärandet.

Och väljer man att åka på en resa, kan man

göra det med någon som man lärt känna i en cirkel tidigare.«

Tolv år med SU

»Det har blivit ganska många år för dig med SU.«

»Ja, det är tolv år sen jag, som nybliven pensionär, blev tillfrågad om jag ville gå med som frivilligarbetare i SU. Jag var först med i cirkelgruppen, sen resegruppen, men kort därefter ville man att jag skulle vara på kansliet. På expeditionen satt jag rätt många år och det var väldigt givande. Man kände verkligen att man bidrog med något.

Sen var jag ordförande i två år och det tog mycket av min tid. Jag tycker om att resa, så efter de två åren bestämde jag mig för att sluta, men fortsätta i resegruppen. Eftersom vi i den gruppen täcker upp för varandra, kan vi vara borta några veckor. Jag tycker om den flexibilitet som finns inom SU.«

»Vad minns du i dag av din tid som ordförande?«

»Jag minns träffarna med de andra senioruniversitetet i regionen. Vi hade regelbundna möten med Motala, Norrköping, Vadstena och Jönköping, då vi enades om vissa riktlinjer, till exempel årsavgiftens storlek och att man måste vara medlem i den förening, vars aktivitet man deltog i. Vi fick också bra tips av varandra.

Under min tid som ordförande träffades alla SU-medarbetare och funktionärer två gånger per år för att diskutera gemensamma angelägenheter. Alla kunde komma med förslag på frågor som man ville ta upp. Det var i praktiken de enda gångerna som alla medarbetare och funktionärer möttes. Månadsmötena gav på motsvarande sätt medlemmarna möjlighet att träffa styrelsen, få

Foto: Britt Öster

Birgitta Dahlgren har haft flera olika uppdrag inom Senioruniversitetet.

information och ställa frågor. I dag finns det ju en hemsida som de flesta kan hantera.«

Den digitala klyftan

»Låt oss fortsätta prata om kontakten mellan medlemmar och funktionärer. En del av den kontakten handlar om, att man som medlem vill veta vad som pågår, och hur SU:s utbud av cirklar och resor ser ut.«

»Att vi fick en egen hemsida är utmärkt!

Det jag hakar upp mig på är, att man bara kan anmäla sig till resorna via nätet; till cirklarna går pappersanmälan bra. På SU finns medlemmar som inte har datorer eller datorvana. Vi kallar oss en seniorförening och då måste det vara en förening för alla seniorer, inte bara för de digitalt kapabla. Det handlar om att sätta medlemmarna i fokus, inte systemet. Jag menar, att vi inte får nonchalera den här gruppen; på något vis måste vi lösa det. Det borde gå att hitta en bra modell.«

Ett senioruniversitet för kvinnor och män

»Med hjälp av vårt trevliga kansli har jag fått veta att 33 procent av SU:s medlemmar är män och 67 procent är kvinnor. Vad tänker du om det?»

»Jag tror kvinnor är mer aktiva i föreningar än männen. På mina resor är alltid majoriteten kvinnor. Jag har också varit med om att räkna könsfördelningen på föredrag och den var ungefär 80–20 till kvinnornas fördel. Kanske männen tittar mera på teve eller hjälper sina barn att snickra. Går du på konsert eller teater så ser du ju, att det är vi gråhåriga kvinnor som håller

Foto: Lennart Schilling

Birgitta är även med och arrangerar resor utanför Sverige. Här är SU:s medlemmar på en resa till Transsylvanien.

uppe kulturen. Konst och litteratur kanske helt enkelt inte lockar männen.«

»Känner du till om SU gjort något för att få med fler män i aktiviteterna?»

»Ja, vi har gjort studiebesök på Toyota i Mjölby och vi har varit på regementet i Eksjö för att få information om militära insatser utomlands. Det var ganska många män med på de utflykterna. Vi försöker hitta aktiviteter för just män, men det är inte så lätt. Jag provade med Saab, men vi fick nej. Väderstad AB gick bättre, där har vi också varit. Men det är inte helt enkelt att hitta mer manligt betonade utflykter.«

»Om jag ber dig karaktärisera SU med tre ord, vad säger du då?»

»Lärande, gemenskap, glädje.«

»Och vilken slags förening är då SU enligt dig?»

»En förening för människor i tredje åldern. Pensionärer som vill uppleva, lära sig – och möta andra människor.«

Helmi Jönestam

Intressanta föreläsare lockar många åhörare

Senioruniversitetets månadsföredrag och föreläsningsserier är mycket uppskattade och lockar en allt större publik. Sedan 2013 har den nära nog fördubblats och 2018 deltog cirka 1 300 personer.

Senioruniversitetet, SU, har ett stort utbud av föredrag och föreläsningsserier. Det bygger på uppfattningen att kunskap har ett värde i sig, både för individen och för samhällsutvecklingen i stort. Därför vill SU vara en naturlig mötesplats för kunskapssökande, lärande och kulturupplevelser. Det ska även finnas möjlighet till reflektion. Föredragen ska ägnas åt lärande och gemenskap. De ska också vara öppna för personer som ännu inte är medlemmar.

En av SU:s arbetsgrupper svarar för planering och genomförande av föredrag och föreläsningsserier. Sedan hösten 2018 består arbetsgruppen av Anita Kellagher, Christer Knuthammar, Gunnel Norrby, Stina Söderlund, Anna-Lena Thander och Anders Wellving. Gruppen väljer ämnen och föreläsare, vilka rekryteras både lokalt och från övriga Sverige. De flesta får ett arvode av SU. Alla föreläsningsserierna och de flesta föredragen har ägt rum i Vagnhallen, Fontänen. Lokalen har god tillgänglighet. Det bidrar till den goda stämningen – allt i SU:s anda för lärande och gemenskap.

Spännande månadsföredrag

Den senaste tioårsperioden har ett 80-tal månadsföredrag anordnats. För att locka så många som möjligt, har arbetsgruppen satt ihop ett mycket omväxlande program. De flesta föredragen rymms inom området kultur och humaniora, med en viss tonvikt på historia och samhällsvetenskap. Här är några exempel på ämnesområden och föredragshållare.

Vart är Ryssland på väg? Elisabet Hedborg, utrikeskorrespondent.

Sarajevo 1914 och Sevastopol 2014. Kristian Gerner, professor.

Gropar i gatan – titthål i medeltidens Linköping. Emma Karlsson, arkeolog.

Militärstaden som försvann. Sigvard Hallendorff, officer.

Är papperstidningen på utdöende? Ola Sigvardsson, chefredaktör.

En rättighetsfråga – ett liv fritt från våld och förtryck. Juno Blom, utvecklingsledare, Länsstyrelsen.

Sverige i det nya Europa. Rolf Gustavsson, journalist.

Stamcellsforskarna närmar sig morgondagen. Jan-Ingvar Jönsson, professor.

Pusselbiten Darwin missade – Epigenetiken och evolutionen. Per Jensen, professor.

Hälsokontroll hemma via dator och mobiltelefon. Ingemar Lundström, professor.

Islam i Sverige – de första 100 åren. Simon Sorgenfrei, filosofie doktor.

Ett halvår i Afghanistan – i fredens tecken. Elisabeth Klippinger, kapten.

En arkitektonisk resa genom tid och rum. Cecilia Björk och Laila Reppen, arkitekter SAR/MSA.

Våren 2019 bjuder på fyra månadsföredrag och det är som vanligt stor variation på ämnen. Det första, precis efter nyår, handlade om ett skolprojekt i Kambodja. Det andra, i februari, hade rubriken *Ta sig frihet – Bloomsburygruppen, Indien och konsten att leva*. I mars kan man lyssna till ett föredrag om att vetenskapliga bilder berättar historier. Säsongen avslutas den 17 april av Östergötlands nye landshövding Carl Fredrik Graf. Han har varit riksdagsledamot och kommunstyrelseordförande i Halmstad. Hans

föredrag har rubriken *Från halländsk politik till östgötska angelägenheter*.

Föreläsningsserier om olika teman

För tio år sedan, 2009, startade SU:s föreläsningsserier. En serie består oftast av fyra föreläsningar, där olika föreläsare belyser ett gemensamt tema. Fram till årsskiftet 2018–2019 har sju föreläsningsserier anordnats. De har berört vitt skilda områden – konst, religion, litteraturvetenskap, musik, ekonomi, samhällsvetenskap, historia och språkvetenskap. På senare tid har de berört aktuella frågor. Nedan kan du se vad de sju föreläsningsserierna handlat om samt några av föreläsarna: *Namnsdagshelgon*. Susanne Glöersen, filosofie doktor. *Kors och tvärs i konsthistorien*. Susanne Glöersen, filosofie doktor, Monika Minnhagen Alvsten, filosofie doktor.

Sverige för hundra år sedan. Martin Kylhammar, professor, Hans Lundgren, dirigent. *Banbrytande kvinnor*. Kristina Lundgren, filosofie doktor, Joachim Lorenzen, filosofie doktor. *Kina – från himmelskt imperium till modern stormakt*. Torbjörn Lodén, professor, Anders Törnvall, professor. *Finland – 100 år av självständighet*. Kjell Skoglund, vd Finsk-svenska handelskammaren, Sten Andersson, filosofie doktor. *Internationalisering och nationella perspektiv*. Barbara Törnquist-Plewa, professor, Inger Enkvist, professor.

Hösten 2019 är det dags för en ny föreläsningsserie.

Anita Kellagher, Christer Knuthammar, Gunnel Norrby och Anna-Lena Thander

Uppskattade musikcaféer

En stunds lärorik underhållning mitt i lördagsbruset.
Sånger av Beppe Wolgers, Cornelis Vreeswijk, Tage Danielsson, med flera.
Eller jazzmusik. Därtill kaffe och bulle.

Foto: Gunnar Stenberg

Lenas trio från Linköping, med Johan Nilsson, Lena Fagerström och Johnny Andersson, framförde visor av Beppe Wolgers.

Senioruniversitetets musikcaféer är en relativt ny företeelse och lockar många. I genomsnitt har ett nittiotal seniorer sökt sig till Mariasalen i Missionskyrkan under lördagseftermiddagarna. »Det är över förväntan« säger initiativtagaren, SU:s nuvarande ordförande Anders Wellving, som också är den som bokar artisterna.

Det gäller att komma i tid för att få plats. När Dennis Östryd framförde sitt program med visor av Tage Danielsson och berättelser om denne stadens store son, var kön lång och lokalen trång. Tillsammans med Bruno Andersson på piano

och Nils Inge Johansson på elbas bjöd Östryd publiken på en kavalkad ur Hasse och Tages klassiska revyer och filmer och läste väl valda delar ur Tage Danielssons underfundiga böcker.

Uppskattade uppträdanden hösten 2018 har också varit *Somliga går med trasiga skor*, en musikalisk vandring i Cornelis Vreeswijks fotspår med Jan Holmbom och Lennart Karlsson, och *Beppe Wolgers i ord och ton* med Lenas trio från Linköping. Trion består av Lena Fagerström sång, Johan Nilsson gitarr och Johnny Andersson kontrabas, alla med lång musikalisk erfarenhet. Lena Fagerström fick publiken att sjunga allsång i ett par av Beppe

Wolgers mest kända visor.

Utbudet är mycket varierat. Under våren 2019 kommer program om Alice Tegnér och om Johnny Cash, liksom musik med *Källan i Slaka* och *Poesi från dygnets alla timmar*. Tanken är att publiken inte bara ska bli underhållen utan också lära sig något nytt. Därför berättar artisterna lite om musiken och dess upphovspersoner.

Det är föredragsgruppen som ansvarar för caféerna och dess medlemmar alternerar som värdar.

Ginger Falck

Konstvisningar med kunniga guider

Konstvisningarna startade år 2000 och har varit mycket uppskattade. Vår hemvist har varit Passagen – Linköpings kommuns konsthall. Där har vi haft möjlighet att regelbundet få delta i visningar av samtida konst cirka två, tre gånger per termin.

När vi planerat visningarna har vi haft mycket gott samarbete med konstpedagogerna Britt Fällman, Åsa Nyberg-Botshinda och Matilda Karlsson. De har varit inspirerande ögonöppnare för oss även då det gäller svårtillgänglig konst. Under åren har utställningarna varierat i innehåll och uttryckssätt som till exempel olja, textil, foto och installation. Huvudsakligen har vi sett på svensk konst med fokus på Östergötland. Under senare år har vi samlats efter visningarna och diskuterat våra intryck över en kopp kaffe.

Vid några tillfällen har vi valt att flytta oss till andra konstmiljöer. En vårtermin avslutades med visning av Frälsarkransen – Via Sacra – i Linköpings Domkyrka under ledning av biskop

emeritus Martin Lönnebo. Vid ett annat tillfälle besökte vi Vallastaden, där åtta konstnärer bidragit med utsmyckning. Lars-Ove Östensson, konsthallschef, guidade oss i området. Vi har också haft möjlighet att besöka Campus Linköping, där Håkan Arbrandt, ordförande i Rotarys Konstförening, visade universitets utomhuskonst.

Till vår glädje har vi sett att det kommer fler och fler medlemmar till våra visningar, kanske för att det inte krävs någon föranmälan och många tycker att avslutningskaffet är trevligt.

Vi kommer att fortsätta visningarna på Passagen och hoppas även kunna erbjuda andra konstupplevelser.

Monica Bergdahl och Marianne Frisk

Foto: Matilda Karlsson

Konstvisningarna äger ofta rum i Passagen där pedagogerna berättar om den aktuella utställningen.

En före detta ordförande har ordet

Åren 2006–2008 var Hans G Johansson vice ordförande och ordförande för dåvarande Pensionärsuniversitetet i Linköping. Det var en dynamisk tid, men ändå kom han att sluta tidigare än han både önskat och tänkt.

»Ja, Hans, låt oss börja där. Varför blev det bara ett år som ordförande?»

»Nja, jag var ju vice ordförande ett år innan jag blev ordinarie. Jag var tvungen att sluta för det blev för krävande. Min föregångare Sven Axelson hade varit ordförande under många år och han var en utmärkt mentor för mig. Jag försökte modernisera och banta styrelsearbetet lite, bland annat genom att minska antalet styrelseledamöter. Sen är det så, att en ordförande ska hålla ihop hela verksamheten och jag ville vara med överallt och lära mig. Jag satt ofta och administrerade med Ulla Carlsson på kansliet. Det var roligt men krävde sin tribut«.

Tre stora förändringar

»Pensionärsuniversitetet blev Senioruniversitetet 2009 och samma år bestämdes att man fick bli medlem från det man fyllt 55 år. Och året dessförinnan hade SU flyttat från Kungsgatan till Fontänen. Hur ser du på de här förändringarna?»

»Pensionär låter lite gammalmodigt för mig så bytet kändes rätt. Verksamheten i Uppsala och Stockholm bytte namn tidigt och i både Norrköping och Motala började den direkt som Senioruniversitet. Beträffande lokalbytet, så var det ju så att FU behövde mera plats. Jag hade hört talas om Fontänen och trodde att de hade kontorslokaler. Det hade de inte, men de hade kurslokaler för oss. Och kansliets flyttning till Birgittaskolan blev också bra; det kunde inte vara kvar på Kungsgatan.«

»Och vad var anledningen till att man sänkte åldern för att bli medlem?»

»Det måste jag nog be dig fråga de trevliga damerna på expeditionen. Jag vet tyvärr inte. Låt mig i det här sammanhanget få säga en sak: SU står och faller med kanslipersonalen och vi har

Foto: Helmi Jönestam.

Hans G Johansson i sitt hem.

underbar personal som arbetar på kontoret, helt på ideell basis. Styrelsen i ett studieförbund bör alltid arbeta integrerat med både sin personal och sina medlemmar.«

Framtiden?

»Hur tänker du dig SU i framtiden?»

»Cirkelverksamheten är grunden för SU och vårt utbud har bara växt med åren: språkkurserna, datorkurserna, fotokurserna, musikcirklarna, naturvandringarna, resorna med mera. Det är ett brett fält som ständigt ökar.

Jag har några funderingar kring utbudet. Varför inte satsa på frågor som rör miljön, det vill säga vad som sker med vårt jordklot i dag? Sen vet jag inte om datorvanan bland medlemmarna har ökat, men jag tror vi måste vara uppmärksamma på detta inom SU. Jag tycker man ska

Samarbete skapar vinnare

Senioruniversitetet har ett nära samarbete med Folkuniversitetet, som är ett partipolitiskt obundet studieförbund och fristående från religiösa och fackliga intressen. Samarbetet regleras av centrala och lokala avtal och gör båda parter till vinnare.

Genom samarbetet mellan FU och SU uppfylls statens fyra syften för folkbildning (se fakta-ruta).

SU är viktigt för FU av flera anledningar. Tack vare SU kan FU nå en målgrupp, de något äldre, som man normalt inte når. På så vis kan man bidra till det livslånga lärandet. Det är också inspirerande för FU:s deltagare och personal att man kan fortsätta att lära sig saker hela livet. Det är lika inspirerande att man kan bidra genom att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper till andra, såväl cirkelledare och föreläsare som deltagare.

Det är givande för SU att befinna sig i ett större sammanhang med en trygg organisation i ryggen, med samma it- och regelsystem.

Genom SU:s utbud av kurser och cirklar breddas FU:s verksamhet. Ett par exempel är SU:s kurser i fysik och i de moderna språk som förut inte var tillgängliga för alla som gick i skolan. SU kan också ha cirklar på andra tider än FU. Slutligen är studiecirkeln sociala funktion viktig när det handlar om äldre människor – den motverkar ensamhet.

I Linköping delar SU och FU lokaler, vilket är till glädje för båda parter. Vi respekterar

varandra, hjälper varandra och ser varandra som kollegor. Arbetsplatsen berikas av att det finns människor i olika generatioer. Tillsammans kan vi dela ledare eller tipsa varandra om olika ledare, särskilt inom språk. Tillsammans bidrar vi också till att människor med annan etnisk bakgrund får sitt första arbete i Sverige. Många av våra cirkelledare i språkkurser har nämligen varit nyanlända som fått sin första anställning via oss.

Åsa Forsman
Folkuniversitetet

Karin Runyeon
Senioruniversitetet

Statens fyra syften för folkbildning är att

- 1) stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- 2) bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- 3) bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
- 4) bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

titta på hur utskicken till medlemmar och kursdeltagare sker.»

»Vidare tänker jag på resorna«, fortsätter Hans G Johansson. »Vad jag skulle vilja se är endags- alternativt tredagarsresor, sådana vi hade flera av tidigare. Jo, vi har östgötaresor nu också och de är ju väldigt populära. Men kanske skulle vi ta en vidare sväng. Erbjudna resor till

olika landskap i Sverige. Man kanske skulle kunna kombinera resorna med snabbkurser om de platser man kommer att besöka. Och varför inte samordna sådana resor med SU i Norrköping, Motala eller Jönköping?»

Helmi Jönestam

Seniorer i den digitala världen

Vår tillvaro blir alltmer digitaliserad. Senioruniversitetet har i snart två decennier försökt tillgodose behovet av datorkunskap bland sina medlemmar.

Runt millennieskiftet började SU med datorkurser. Från 2006 och åtta år framåt var jag ansvarig för dem. De flesta var på nybörjarnivå men vi erbjöd också påbyggnadskurser och kurser i PowerPoint.

In i en ny värld

Medelåldern på SU:s medlemmar ligger mellan 70 och 75 år. Att som 70-plussare börja en datorkurs kan vara en utmaning och en sådan kan upplevas både som ett hot och som en spännande möjlighet. För att våga ta emot möjlighetens utbud, måste man som kursdeltagare känna sig trygg. Man behöver få höra att det är helt okej att gå på gång göra fel och man måste tro på att man inte är för dum eller för gammal, hur ofta man än frågar. Och man måste få arbeta i sin egen takt, träna på ett moment många gånger och fritt fråga om det.

Vi lär oss nya saker på olika sätt. En del av oss använder mest ögonen, andra öronen och en

tredje grupp lär sig bäst genom rörelse och aktivitet. Vid datorundervisning kan samtliga tre sätt tillgodoses. Man kan få uppgifter på papper, man lär sig via storbildsprojektor och man får lyssna till muntliga instruktioner. Aktivitet och rörelse får man via tangenthantering.

Åldern – ett hinder eller en fördel?

Under åren fick jag ofta höra: »Jag är nog för gammal för det här«. Men det var ytterst sällan jag upplevde att en kursdeltagare inte kunde tillgodogöra sig kursen. När jag 2006 började med datorkurserna låg medelåldern runt 65 år; då jag slutade var de flesta över 70. Den äldsta kursdeltagare jag hade var 95 år, men trots nedsatt syn klarade hon av både att mejla och söka på Internet.

En kvinnlig senior som fyllt 92 år var stjärna i sin grupp. Ofta löste hon uppgifterna helt på egen hand och hon ställde många kloka frågor under lektionerna. När cirkeln började gå mot sitt slut frågade hon: »Kan du ge mig ett råd? Jag tänker köpa en ny dator, men jag vet inte om jag ska välja PC eller Mac. Vad tycker du?« Det är inte ofta man får sådana frågor av en 92-åring!

Åldern i sig är inget hinder. Problem kan det däremot bli, om hänsyn inte tas till att många seniorer måste få undervisning i sin egen takt och via olika presentationssätt. Deltagarnas självkänsla måste också återkommande stärkas så att de vågar möta den nya utmaningen.

Ett senioruniversitet för vissa eller för alla?

I dag står SU inför en utmaning: Hur ska samtliga medlemmar kunna ta del av hela utbudet? Ett nytt it-system är under utveckling. En egen unik

Foto: Helmi Jönestam

Tove Holm vid sin dator.

Nya steg mot digitalisering

En större förening som vår, är numera helt beroende av informationsteknologi för att administrera sin verksamhet och för att hålla kontakt med sina medlemmar.

Det äldsta vittnesmålet om hur vi tog klivet in i dataåldern är från år 1992, tre år efter starten. Då fick vi vår första dator som en present av Linköpings universitet. Den användes för ordbehandling och medlemsregister och underlättade framställningen av vårt medlemsblad. Därefter utvecklades inte datorstödet så mycket förrän år 2009, då Mats Hugosson blev ordförande och tog itu med att modernisera kansliets datorutrustning. År 2010 inköptes tre nya persondatorer, ett par skrivare och en laptop. De används fortfarande, men ska bytas ut våren 2019.

Fram till år 2011 fanns vår hemsida på Folkuniversitetets webbplats, men i början av det året blev vår egen hemsida klar. En hemsida är ett effektivt och billigt sätt att förmedla information. Sedan millennieskiftet har vi blivit mer och mer beroende av hemsidan, både för information till medlemmarna och för anmälningar till cirklar och resor. De medlemmar som saknar dator och e-post hamnar naturligtvis i ett sämre läge informationsmässigt när vi utvecklar tjänsterna på hemsidan. Men våra medarbetare på expeditionen gör sitt bästa för att dessa personer, som nu bara utgör cirka sju procent av samtliga, inte

ska diskrimineras vad gäller tillgång till våra aktiviteter.

I samband med flytten av expeditionen från Kungsgatan till Birgittaskolan i början av 2012, anslöts all datorutrustning till Folkuniversitetets nätverk. Det innebar att vi kunde dela vissa funktioner samt logga in på deras ekonomisystem. All data som handlar om studiecirk-larna, och i viss mån föredragen, måste nämligen registreras där. Vi hade nu blivit datoriserade i en omfattning som skulle vara tillräcklig i många år.

Under hösten 2018 tog vi ett nytt steg i vår digitalisering. Genom att vår it-grupp, tillsammans med en konsult, har utvecklat programvaran, kan medlemsregister och aktivitetsbokning hanteras via webben. På hemsidan kan våra medlemmar logga in på sina personliga sidor. Där kan de uppdatera sina personuppgifter och boka alla aktiviteter. Det kommer i sin tur att underlätta expeditionens arbete. Systemet går att vidareutveckla på olika sätt, bland annat genom att man ska kunna skriva ut egna biljetter och medlemskort.

Roland Hjerpe och Anders Wellving

---

e-postadress och kompetens att använda den, kommer att behövas för att kunna ta emot allt SU erbjuder.

Jag tror att det länge än kommer att finnas SU-medlemmar som avstår från den digitala världen. En del av dem kanske skulle vilja gå in i den, om SU erbjuder en kurs som känns lockande och möjlig att fullgöra. För många är det viktigaste

att kunna mejla och söka på nätet. Så varför inte en kort enkel kurs? Deltagarna får hjälp att skapa en e-postadress och får lära sig mejlhantering och elementärt sökande på Internet. Övriga finesser lämnar man därhän.

Helmi Jönestam

En vision för framtiden

Senioruniversitetet är den förening som har det bredaste utbudet av studiecirklar, föreläsningar, resor, konstvisningar och stadspromenader för oss seniorer.

Ett brett utbud av aktiviteter räcker dock inte för mig som ordförande. Jag vill också att de ska ha ett folkbildande innehåll med hög kvalitet och att vår förening ska vidareutvecklas och växa. För detta krävs att vi lyckas rekrytera flera entusiastiska medarbetare. Ju fler eldsjälar vi har desto mer aktiviteter kan vi erbjuda och ju fler medlemmar kommer vi att få. Jag tycker att vi befinner oss i en sådan positiv spiral för tillfället. Medlemsantalet växer och antalet funktionärer har ökat.

Men det behövs inte bara motiverade medarbetare, vi behöver också engagerade cirkelledare, kunniga föreläsare och tillgång till ändamålsenliga lokaler. Vi är lyckligt lottade i samtliga fall eftersom vi finns i en välmående universitetsstad. Kommunen stöder oss med lokaler till en låg hyra och samarbetet med Folkuniversitetet fungerar bra. Som avslutande ord i denna jubileumsskrift beskriver jag min vision för vår förenings framtid:

Om fem till tio år har antalet eldsjälar ökat samtidigt som huvuddelen av de nuvarande förblivit oss trogna. Det har inneburit att vi har kunnat bredda vårt utbud av aktiviteter med bibehållen kvalitet och därmed har medlemsantalet vuxit en hel del. Nya studiecirklar i kombination med våra fina lokaler i Fontänen har lockat till sig ett antal nya cirkelledare samtidigt som de gamla finns kvar. Det har tillkommit

cirklar i form av körsång, berättarcafèer, bridge, med mera. Det finns studiecirklar som innehåller många deltagare med utländsk härkomst, eller kanske rentav cirklar som har deltagare från endast ett visst land. Föredragsgruppen har utökats med många medarbetare så att den mår med att genomföra flera parallella föreläsningsserier, utan att minska på antalet månadsföredrag och musikcafèer. Efter föreläsningarna erbjuds tillfälle att dricka en kopp kaffe och att diskutera föreläsningen eller något annat. Resegruppen har fått fler medlemmar och därmed kunnat öka utbudet av både korta och långa resor. Det gäller även konstvisnings- och promenadgruppen som kan erbjuda allt fler arrangemang.

Om några år har den vitalitet som föreningen utstrålar, lockat till sig många nya seniorer från både yngre och äldre åldersgrupper. Vårt it-system har gjort det enkelt att anmäla sig till olika aktiviteter och att betala avgifter. Det har därmed blivit mycket enklare för expeditionen att sköta de administrativa uppgifterna. Vi har också fått en hemsida som innehåller en blogg-funktion där webbredaktörerna berättar om saker som hänt och ska hända.

Jag hoppas att få ta del av den jubileumsskrift som kommer att framställas om fem eller tio år. Det ska bli intressant läsning!

Anders Wellving

Funktionärer under åren 2009–2018

Förteckning över personer som varit medlemmar minst ett år i Senioruniversitetets arbetsgrupper under åren 2009–2018.

De medarbetare som var aktiva hösten 2018 anges med kursiv stil.

Styrelseledamöter

Kristina Bengtsson, ordf
Ulla Carlsson
Yngve Christenson, ordf
Birgitta Dahlgren, ordf
Gunilla Desai
Lennart Disborg
Bo Ekelund
Inger Friberg
Siv Frisell
Mats Hugosson, ordf
Roland Hjerppe
Hans G Johansson, ordf
Jan Johansson
Anita Kellagher
Christer Knuthammar
Ann-Charlotte Linderson
Ebbe Lundgren
Lena Lundmark
Bodil Mattsson Kihlström
Gunnel Norrby
Birgitta Persson
Marianne Persson
Karin Runyeon
Lennart Tegler
Anders Wellving, ordf
Britt Öster

Expedition

Ulla Carlsson
Birgitta Dahlgren
Gunilla Desai
Marianne Frisk
Birgitta Karsk
Gunnel Nilsson
Eva Ogensjö
Karin Runyeon
Thea Simonsson
Birgitta Wall

IT och information

Gunilla Desai
Roland Hjerppe
Mats Hugosson
Eddie Larsson
Ann-Charlotte Linderson
Birgitta Persson
Marianne Persson

Föreläsningar

Anita Kellagher
Elsy Kvick
Margareta Jonsson
Christer Knuthammar
Gunnel Norrby
Stina Söderlund
Anna-Lena Thander
Christina von Boisman
Anders Wellving

Resor

Birgitta Dahlgren
Annika Franzén
Roland Hjerppe
Jan Johansson
Lars-Göte Johansson
Bodil Mattsson Kihlström
Ebbe Lundgren
Birgitta Wall
Ingegärd Wranne

Studiecirklar

Marianne Bolgert
Lennart Disborg
Siv Frisell
Birgitta Fröjd
Kerstin Gustafsson
Gunnel Norrby
Karin Runyeon
Christina von Boisman
Britt Öster

Konstvisningar och promenader

Kristina Bengtsson
Monica Bergdahl
Marianne Frisk
Margareta Jonsson

Ekonomi

Ulla Carlsson
Inger Friberg
Lennart Tegler
Ulla Walldén
Lars Ågren

Medlemsblad

Gunilla Desai
Mats Hugosson
Marianne Persson

Revisorer

Jan Fagerstedt
Kerstin Johnsson
Lars Perers
Lennart Schilling
Jan Sjöqvist
Bodil Öhlund

Valberedning

Birgitta Dahlgren
Kristina Bengtsson
Monica Bergdahl
Ulf Bernsten
Åke Frisk
Terttu Funck
Hans G Johansson
Anita Kellagher
Bibbi Laestadius
Gunnel Norrby
Kenneth Ring
Eric von Boisman

En sång för Senioruniversitetet i Linköping

Melodi: "Värnamovisan"

På Senioruniversitetet
där går vi alla på kunskapsbetet,
med ordet folkbildning först på plan
och lärdom som fyller hela da'n!

Vårt Alma Mater, det är Fontänen;
en präktig byggnad – en riktigt vän en,
som syns från långt håll i jugendstil
med slangtorkstornet i snygg profil!

Vi lär oss språk, geografi, historia;
vi lär om stater med glans och gloria;
vi yogar vigt eller provar vin
och lyss' till operaarian fin!

Här finns idésprutor, volontärer,
Fontänens folk som på stolar bärer,
och på S:t Larsgatan, visst och sant,
expeditionen sköts kvinnogrant!

Så här i Linköping SU hyllas
nu när det trettio år ska fyllas,
och låter vår jubileumsskrift
ta avstamp i ett historiskt stift!

Stina Söderlund

Vad vill du att människor ska kalla dig?

Gamling? – Låter lite förnedrande.

Gubbe/Gumma? – Har för låg aktivitetsgrad.

Pensionär? – Låter fattigt!

Veteran? – En aning krigiskt och passar bäst
för män.

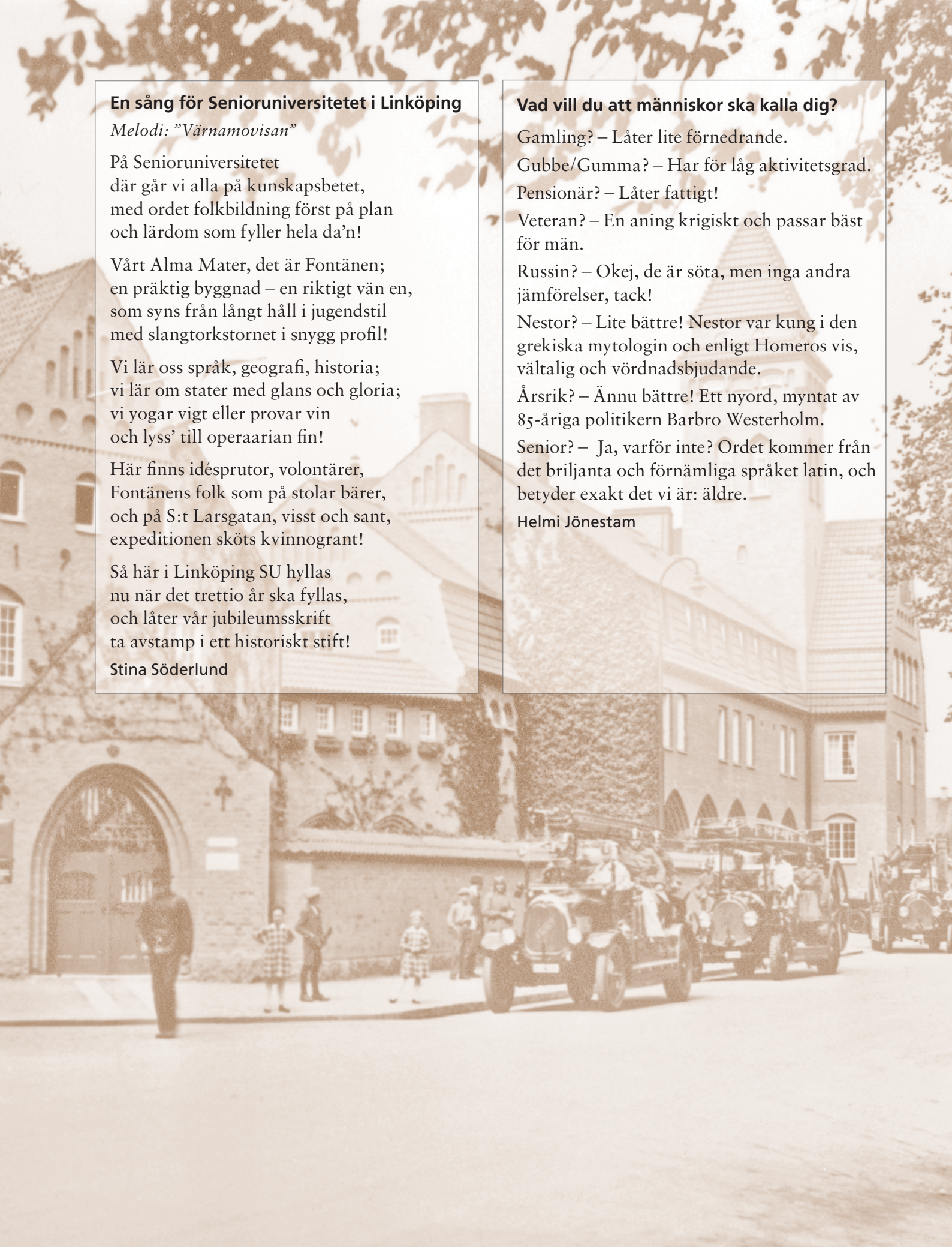
Russin? – Okej, de är söta, men inga andra
jämförelser, tack!

Nestor? – Lite bättre! Nestor var kung i den
grekiska mytologin och enligt Homeros vis,
vältalig och vördnadsbjudande.

Årsrik? – Ännu bättre! Ett nyord, myntat av
85-åriga politikern Barbro Westerholm.

Senior? – Ja, varför inte? Ordet kommer från
det briljanta och förnämliga språket latin, och
betyder exakt det vi är: äldre.

Helmi Jönestam

Vår hemsida

www.sulink.se

Besöksadress

**Kunskapsgallerian Linné
Folkuniversitetet**

S:t Larsgatan 44-46

Postadress

**Klostergatan 49
582 23 Linköping**

Telefon

013-10 10 50

E-post

info@sulink.se